

Zpravodajství z jižního Kavkazu červenec 2016



Gruzie o krok blíže k bezvízovému styku s EU

Výbor pro zahraniční věci Evropského parlamentu podpořil dřívější doporučení Evropské komise zavést pro gruzínské občany bezvízový styk se zeměmi Schengenského prostoru (pro pobyt do 90 dnů). Finální rozhodnutí v této otázce by měl Evropský parlament přijmout v zářijovém hlasování, nový režim by tak mohl platit již od října letošního roku.



Foto: erasmusplus.org.ge

(RU) <http://www.newsgeorgia.ge/33037-2/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/eu-georgia-visa-free-travel-october/27858685.html>

Protest proti násilí na ženách v Tbilisi

V polovině července proběhl před budovou gruzínského ministerstva vnitra v Tbilisi protest aktivistů a aktivistek proti nedostatečné činnosti místních orgánů vůči problému domácího násilí. Akce reagovala na další z řady genderově podmíněných vražd žen, k nimž v Gruzii došlo od začátku letošního roku. Za rok 2016 bylo doposud evidováno na 600 případů domácího násilí, pachatelé ale často od soudů odcházejí s „měkkými“ několikaletými tresty odnětí svobody či jen s pokutou.

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/285793/>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/a/27856665.html>

Podezření z nátlaku na soudce gruzínského ústavního soudu

Předseda gruzínského ústavního soudu Georgij Papuašvili na konci července přišel se znepokojivým prohlášením, že soudci ústavního tělesa jsou vystavováni nátlaku ve formě vydírání a hrozeb zveřejnění informací o jejich intimním životě. Cílem má údajně být snaha ovlivnit rozsudky v některých ostře sledovaných procesech. Gruzínská prokuratura následně ve věci spustila trestní stíhání. Opozice označila zprávy za velmi znepokojivé, představitelé vlády je naopak vnímají jako nereseriózní a „protistátní“. Experti se shodují, že s blížícími se parlamentními volbami, naplánovanými na říjen letošního roku, budou vnitropolitické boje v Gruzii dále sílit.

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/a/27874181.html>

(RU) <http://sputnik-georgia.ru/incidents/20160726/232834403.html>

(RU) <http://www.ekhokavkaza.com/a/27886731.html>



Ilustrační foto: Martin Hyt'ha

Gruzie zvažuje zpřísnění trestů za kruté zacházení se zvířaty

Čerstvý případ utýrání štěněte dvěma mladíky ve městě Rustavi přitáhl pozornost gruzínské veřejnosti k problému krutého zacházení se zvířaty. Gruzínská organizace Národní fronta za ochranu zvířat během pár dní nasbírala téměř 19 tisíc podpisů pod petici vyžadující potrestání pachatelů. Gruzínský parlament již od března letošního roku projednává zákon, jenž by podobné činy umožnil postihovat až čtyřmi lety odnětí svobody.

(RU) <http://www.newsgeorgia.ge/34311-2/>

Násilné potyčky v Abcházii v předvečer referenda

Shromáždění stoupenců abchazské opoziční strany Amcachara z 5. července se v napjaté vnitropolitické atmosféře - pár dní před konáním místního referenda o předčasných prezidentských volbách - zvrhlo v potyčky a násilný pokus téměř tisícíhlavého davu vniknout do prostor abchazského ministerstva vnitra. Zraněny byly na dvě desítky lidí, z toho čtyři v následné přestřelce. Použity byly i Molotovovy koktejly. Protestující se dožadovali rezignace ministra vnitra Dzapšby, který údajně svým podřízeným zakázal v referendu hlasovat, a odkladu termínu plebiscitu po skončení letní turistické sezóny. Abchazský prezident Chadžimba sice nakonec ministra Dzapšbu za účelem uklidnění situace dočasně odvolal, referendum se ale konalo v původně stanoveném červencovém termínu (viz níže). V obavách z dalších nepokojů začali Abcházii opouštět turisté.

(EN) <http://www.rferl.org/media/video/georgia-abkhazia-protest/27841536.html>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/285332/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.ru/articles/285341/>

(RU)

<http://www.mk.ru/politics/2016/07/06/besporjadki-v-abkhazii-mogut-narushit-idilliuyu-kurortnogo-sezona.html>

Abchazské referendum ztroskotalo na nízké volební účasti

Dne 10. července se v Abcházii uskutečnilo referendum o předčasných prezidentských volbách. Kvůli rekordně nízké účasti – 1,23 % populace s hlasovacím právem – ale bylo prohlášeno za neplatné. Hlasování vyvolala opozice, která stávajícího prezidenta Chadžimbu dlouhodobě kritizuje za neplnění volebních slibů a nedostatečné tempo reform. Když ale Chadžimba stanovil termín plebiscitu na červenec, tedy vrchol místní turistické sezony, opozice i vzhledem k nedostatku času na kampaň nakonec vyzvala své stoupence k bojkotu hlasování. Referenda, uspořádaného za cca 9 milionů rublů, se tak nakonec zúčastnilo 1.628 voličů a voliček.

(EN)

http://www.upi.com/Top_News/World-News/2016/07/11/Abkhazias-referendum-on-early-presidential-election-declared-invalid/3371468238534/

(RU) <http://www.ekhovkaza.com/a/27852380.html>

(EN) <http://www.jam-news.net/Publication/Get/En-us/1879>

(EN)

<http://www.rferl.org/content/caucasus-report-abkhazia-referendum-fails/27856785.html>

Arménie se dožaduje průjezdu do Ruska přes Jižní Osetii

Arménie se v červenci obrátila na Gruzii a Rusko s žádostí o zpřístupnění silničního spojení pro své nákladní dopravce vedoucího přes Jižní Osetii. Jediná fungující pozemní cesta přes Kazbegi, spojující Arménii přes gruzínské území s jejím klíčovým ekonomickým a politickým partnerem – Ruskem, byla v posledních týdnech uzavřená kvůli záplavám a sesuvům půdy, což arménským autodopravcům způsobilo velké ztráty. Gruzie byla dočasněmu zpřístupnění tranzitu přes Jižní Osetii otevřena, Rusko ale otázku spojilo s politickým řešením statusu neuznané republiky, kvůli čemuž jednání prozatím ztroskotala.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/79566>

(RU) <http://www.ekhovkaza.com/a/27833036.html>

Obsazení policejní stanice v Erebuni

Nejméně dvanáct ozbrojených útočníků obsadilo 17. července policejní stanici v jerevanské čtvrti Erebuni. Při útoku byl jeden policista zabit a několik dalších zraněno. Útočníci, kteří vzali 7 rukojmí, jsou součástí radikální frakce Sasna Tsrer (Daredevils of Sassoun – Odvážlivci Sasounu) opozičního hnutí Founding Parliament (dříve známé pod názvem Pre-Parliament). Útočníci požadovali propuštění vůdce hnutí Zhirayra Sefiliana, který byl v červnu zadržen za přípravování ozbrojené revolty, a odstoupení prezidenta Sarkisjana. Útočníci po vyjednávání propusti-

li několik rukojmí výměnou za kontakt s dalšími členy organizace Founding Parliament. Policejní stanice v Erebuni nebyla zvolena náhodou, jedná se o jednu z nejlépe vyzbrojených policejních stanic v Arménii. Hnutí je obzvláště kritické k politice současného režimu ohledně pokračujícího konfliktu v Náhorním Karabachu.

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenia-opposition-group-attack-police-station-hostages/27863123.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenia-founding-parliament-explainer-sefilian/27865671.html>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/285925/>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/285923/>

Tvrdý zásah proti protestům

Útočníci, kteří násilím obsadili policejní stanici v jerevanské čtvrti Erebuni, vyzvali veřejnost, aby vyšla do ulic na jejich podporu. Požadavek se zpočátku setkal spíše s chladnou odezvou, nicméně již 20. července se dav protestujících střetl s policií na přístupové cestě k obsazené policejní stanici. Podle ombudsmana bylo zatčeno okolo 100 lidí. Ozbrojení ‚Odvážlivci Sassounu‘ využili propuštění rukojmích ke kontaktu s médii a k dalším výzvám k protestům veřejnosti. Útočníci měli podporu veřejnosti mimo jiné díky tomu, že se jedná o veterány z války o Náhorní Karabach, která probíhala v 90. letech. Jedním z veteránů je i vězněný Sefilian.

Tisíce lidí se účastnilo násilných protestů v posledních červencových dnech. Již 20. července bylo při střetech zraněno na 20 protestujících a 25 policistů. Několikatisícový protest na podporu ozbrojenců proběhl 25. července, dva dny po propuštění posledních rukojmí, které útočníci ‚vyměnili‘ za vystoupení v celostátních médiích, ve kterých volali po pokračování občanské revolty. Protesty se setkaly s tvrdým zásahem policie, a to zejména při dalších nepokojích 29. července. Okolo 75 lidí bylo zraněno a asi 20 zadrženo v pozdních hodinách 29. července, kdy policie proti protestujícím použila omračující granáty a slzný plyn. Množství lidí bylo napadeno policisty, včetně přihlížejících a filmujících novinářů, kteří byli mimo jiné i z rádia Svobodná Evropa. Násilné protesty nejsou v arménském hlavním městě výjimkou, v létě 2015 státní moc odpověděla podobným způsobem na protesty Electric Yerevan proti zvyšujícím se cenám energií.

(EN) <http://www.rferl.org/content/four-police-injured-clash-protesters-yerevan-police-station-armed-radical-group/27868529.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenian-yerevan-hostages-police-station-clashes/27870116.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/armenia-opposition-protesters-support-gunmen/27886854.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/dozens-injured-police-protester-clashes-yerevan/27889053.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/thousands-march-in-support-of-gunmen-in-yerevan/27879911.html>

(EN) <https://iwpr.net/global-voices/hostage-crisis-continues-armenia>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/79841>

(RU) <https://iwpr.net/ru/global-voices/%D0%B2-%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%B6%D0%B0%D0%B5%D1%82%D1%81%D1%8F-%D0%BA%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%B8%D1%81-%D1%81-%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D0%BC%D0%B8>

(RU) <http://www.kavkaz-uzel.eu/articles/286135/>

Propuštění rukojmí a konec ozbrojeného útoku

Poslední rukojmí byli propuštěni 23. července výměnou za kontakt s novináři, nicméně obsazení policejní stanice pokračovalo. Hlavním prostředníkem mezi ozbrojenci a policií byl vysloužilý

generál armády Náhorního Karabachu Balasarian. Dva útočníci a jeden policista museli být ošetřeni po přestřelce 27. července. Několik útočnicků bylo zraněno v přestřelce o dva dny později. V odpovědi na to byl 30. července odstřelovačem zabit druhý policista, který se nacházel v autě 300–400 metrů od obsazené stanice. Ve stejný den rovněž uplynulo ultimátum, které policie dala útočnickům, a po jehož uplynutí měl být zahájen totální útok na stanici. Krizi ukončilo rozhodnutí útočnicků vzdát se, jež padlo poslední červencový den. Policie zadržela dvacet „teroristů“.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/79951>

(EN) <http://www.rferl.org/media/video/armenia-gunmen-protests/27884032.html>

(RU) <http://rus.azatutyun.am/a/27875199.html>

(EN) <http://www.rferl.org/content/police-officers-helds-hostage-released-in-yerevan/27875196.html>

(EN) <http://www.rferl.org/media/video/armenia-gunmen-protests/27884032.html> (video)

(EN) http://commonsense.eu/index.php?m=23&news_id=3808



Obec Aknalich.

Foto: Armine Aghayan.

Největší jezidský chrám bude postaven v Arménii

V obci Aknalich, ležící zhruba 35 kilometrů od Jerevanu, začala výstavba největšího jezidského chrámu na světě. Chrám by měl přinést potřebnou sounáležitost v rámci jezidské komunity a symbolizovat odpor pronásledované menšiny. Jezidové jsou jednou z největších arménských etnických menšin a obývají zejména regiony západně od Jerevanu. V současnosti existují pouze tři Jezidské chrámy, jeden právě v obci Aknalich, další v Tbilisi, a jeden v obci Lališ v iráckém

Kurdistánu. Stavba by měla být dokončena v roce 2017.

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/79546>

(EN) <https://www.theguardian.com/world/2016/jul/25/worlds-largest-yazidi-temple-under-construction-in-armenia>

Prezidentem na dalších sedm let až doživotí

Ázerbájdžánský Ústavní soud schválil návrh prezidenta Ilhama Alijeva na prodloužení prezidentského funkčního období z pěti na sedm let. Občané rozhodnou o ústavních dodatcích, které mimo jiné komplikují i určitá vlastnická práva, v celonárodním referendu dne 28. září. Připomeňme, že funkční období Ilhama Alijeva, jenž zastává prezidentský úřad od roku 2003, končí v roce 2018. V roce 2009 nechal formou referenda zrušit ústavní omezení dvou prezidentských volebních období, což čtyřiapadesátiletému Alijevovi v případě opakovaného znovuzvolení umožňuje doživotní vládu. Občanská společnost proti autoritářským návrhům a krátké době do konání referenda hlasitě protestuje, kritici hovoří o zavádění feudálních praktik.

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/36346/>

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/society/16298/>

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijani-court-approves-lengthening-presidential-term/27879897.html>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/36371/>

(EN) <http://www.eng.kavkaz-uzel.eu/articles/36352/>

Nesvoboda tisku

Dne 22. července v Ázerbájdžánu oslavili Národní den tisku - 141 let poté, co byly vydány první „ázerbájdžánské“ noviny *Oráč*. Zatímco režim veřejně tvrdí, že svoboda médií je nedotknutelná, místní novináři na vlastní kůži zakouší zoufalou realitu. V současnosti je za mřížemi 11 novinářů a bloggerů, opoziční a alternativní média jsou obětmi státní perzekuce. Ostatně organizace Reportéři bez hranic udělila Baku v žebříčku svobody médií nelichotivou 163. příčku ze 180 hodnocených zemí - v těsném „sousedství“ Saudské Arábie (165.), Íránu (169.) či Číny (176.).

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/society/16165/>

(EN) <https://rsf.org/en/ranking>

(EN) <http://jam-news.net/Publication/Get/en-US/1903>

(EN) <https://freedomhouse.org/report/freedom-press/freedom-press-2016>



Turecké vlajky v Istanbulu po pokusu o puč.

Foto: Martin Hyt'ha.

Zmařený pokus o puč v Turecku a jeho ozvěny v Baku

V noci z 15. na 16. července se část turecké armádní elity neúspěšně pokusila o státní převrat, během něhož zemřely stovky vojáků a civilistů. Ázerbájdžánští opozičníci se shodují v jednom: zmařený puč se negativně promítne v domácí a zahraniční politice Ázerbájdžánu, tradičního spojence Turecka. „Silnější Erdogan znamená silnější Alijev. Udržují spolu těsné vztahy a sdílí názory na mnohá témata, například státní správu,“ míní Chalid Bagirov,

uznávaný ázerbájdžánský právník. První vlaštkou potvrzující jeho slova může být zákaz činnosti soukromé televize ANS TV, která měla v úmyslu odvysílat rozhovor s Fethullahem Gülenem - v USA žijícím duchovním, jehož Ankara považuje za strůjce pokusu o převrat.

(EN) <http://www.rferl.org/content/azerbaijani-tv-station-shut-down-gulen-interview-turkey/27867890.html>

(EN) <https://www.irfs.org/news-feed/authorities-close-national-television-channel-in-azerbaijan/>

(EN) <https://www.meydan.tv/en/site/politics/16154/>

(EN) <http://www.eurasianet.org/node/79751>

K odběru měsíčního zpravodajství z jižního Kavkazu se můžete snadno přihlásit na

<http://www.cestainiciativy.cz>

Líbí se vám zpravodajství? Pomozte nám pokračovat v jeho vydávání!

NEzávislé Sociálně Ekologické HNUTÍ – NESEHNUTÍ

tř. Kpt. Jaroše 18, 602 00 Brno, tel.: 543 245 342, e-mail: brno@nesehnuti.cz

<http://www.nesehnuti.cz>

Na vzniku tohoto přehledu zpráv se podíleli:

Barbora Jelínková, Ondřej Zacha, Jakub Šimák, Pavla Švecová, Martin Hyt'ha

Poznámky:

Názvy některých měst i území na jižním Kavkaze se staly součástí politických bojů, které navazují na přímé vojenské konflikty mezi různými znepřátelenými zeměmi. Proto se můžete ve zpravodajství v ruském i anglickém jazyce setkat s názvy jako Sukhumi/Sukhum, Stepanakert/Khankendi [1], Tskhinvali/Tskhinval, South Ossetia/Tskhinvali Region apod. V tomto zpravodaji se snažíme používat pro pojmenování hlavních měst neuznaných či částečně uznaných území jazykovou podobu, která byla konzultována s Ústavem pro jazyk český Akademie věd České republiky (pokud taková podoba existuje).

Pro bezprostřední vzhled a ilustraci některých názorových postojů politického života na jižním Kavkaze občas uvádíme i odkazy na zdroje, které vyjadřují stanovisko pouze jedné ze zainteresovaných stran či na zdroje, které v žádném případě nelze označit za nezájaté. V žádném případě to neznamená, že se redakce tohoto zpravodaje ztotožňuje se všemi názory či východisky médií, jejichž odkazy uvádíme.

[1] Ázerbájdžán v roce 1991 přejmenoval město na Chankendi a používá pouze tento název, Arménie a arménské obyvatelstvo, které nyní město ovládá, používají název Stepanakert vzniklý v dobách Sovětského svazu v roce 1923.

TRANSITION

Projekt byl podpořen z prostředků Ministerstva zahraničních věcí ČR v rámci Programu transformační spolupráce ČR.